

Staronová synagoga v Praze patří nejen mezi první památky gotického stavitelství v Čechách, ale je i prvořadou památkou evropské židovské kultury. Jako rabíni v ní působili i nej přednější pražští židovští vzdělanci, mezi nimi i Jehuda ben Bezalel zvaný Rabbi Löw (1512 – 1609), podle legendy tvůrce Golema. Synagoga byla postavena kolem roku 1280 podle vzoru synagogy v porýnské Mohuči (Mainz).

ZOPAKUJTE SI:

1. Uveďte charakteristické rysy dvorské kultury, s nimiž se v českém prostředí setkáváme.
2. Které gotické památky se nacházejí v okolí vašeho bydliště a co o nich víte?
3. Jak se ve 13. století měnil rytmus a styl života společnosti?

K ZAMYŠLENÍ:

Dokážete uvést ukázkou z Alexandreidy do souvislosti s poměry v českém státě buď po r. 1278 či po r. 1306?

ZÁKLADNÍ DATA:

- pol. 13. století první pronikání gotiky do českých zemí
2. pol. 13. století vítězství dvorské či rytířské kultury

K ČETBĚ:

J. Zemlička: *Století posledních Přemyslovců, Praha 1986.*

J. Kuthan: *Přemysl Otakar II., Vimperk 1993.*

NÁZORY

V souladu se svým pojetím českých dějin (viz kap. Co jsou české dějiny?, s. 10.) charakterizoval Přemysla Otakara II. a jeho vládu ve svých Dějinách F. Palacký:

„Přemysl Otakar II. stal se v celé řadě dávných panovníků českých předním *politickým reformátorem*, aneb aspoň ouhlavním proměnitelem právních poměrů národu českého. Za jeho panování nastala v dějinách českých nová doba, ve kteréž odvěci řádové slovanští v zemi postoupili konečně místa německým řádům feudálním. (...) Známými oblíbenými krále Václava I. německé řády a obyčeje nabývaly (...) čím dále tím víc na platnosti. Avšak teprv dlouhým a důrazným usilováním Přemysla Otakara II. co odchovance věku svého odjat vládě zemské v Čechách ráz její staroslovanský a zásady světa západního, zvláště pak práva římského i německého, vštípeny byvše do ní, daly jí tvárnost novou. (...)

Hlavní změna značící panování Otakara II. v dějinách českých jest uvedení a zřízení zvláštního stavu městského v zemi a jeho nadání právy politickými. (...)

Za úmyslem založiti a zříditi svobodný stav městský v Čechách nastupoval král na dvojí cestu: 1. ztenčení a obmezování moci a práva kastelánů, a tudíž zemdlení a jinačení staré ústavy hradové; 2. zakládání nových měst a uvozování nových osadníků do země.“

F. Palacký: *Dějiny národu českého II, Praha 1968, s. 12–14.*

Osobnost největšího z přemyslovských králů se v první polovině 19. století stala nejenom vážným předmětem historického bádání, ale nabyla také povahy značného politického problému. Na rakouské straně byl mocný protivník římského krále Rudolfa I., prvního velkého krále z habsburského rodu, vnímán negativně; dramatik F. Grillparzer napsal r. 1825 tragédii Štěstí a pád krále Otakara, v níž Přemysla vylíčil jako předobraz Napoleona Bonaparta, tedy jako bezohledného dobyvatele. Naproti tomu na české straně byl vytvářen jeho veskrze pozitivní obraz. Václav Vladivoj Tomek napsal o Přemyslu Otakarovi ve své gymnaziální učebnici českých dějin tato slova:

„Byl muž osobní povahy ušlechtilé, chování líbezného i zároveň vážného; pobožný a pilný v konání spravedlivosti, zastává se rád slabých proti mocným; milovník zevnějšího lesku dle rozšířeného již obyčeje času, ale přitom také rozumný hospodář, pečlivý rozmnožení svých důchodů i chování jich v dobrém pořádku; udatný ve válkách a podnikavý v šíření říše své i moudrý zákonodárce ke zvelebení jí vnitřnímu; ostatně německým obyčejům oddán v míře nemenší než otec a děd jeho, z čehož přišla za jeho času nová, ještě větší zkrácení národnosti české.“

Z poslední věty se ozývá dobový česko-německý konflikt, stejně jako Palackého pojetí českých dějin.